

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΦΕΡΩΝ-ΒΕΛΕΣΤΙΝΟΥ-ΡΗΓΑ

Πρόταση

***Μουσείο του Ρήγα
στη γενέτειρά του***

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2009

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΦΕΡΩΝ-ΒΕΛΕΣΤΙΝΟΥ-ΡΗΓΑ
Μιλτιάδου 3 - 145 62 Κηφισιά - Αθήνα Τηλ. & Fax: 210-8011.066
www.rhigasociety.gr
e-mail: karamber@otenet.gr

Πρόταση

**Μουσείο
του
Ρήγα
στη γενέτειρά του**

Μια σκέψη που ξεκίνησε το 1881...

1. Η συζήτηση για την ανέγερση ανδριάντα του Ρήγα στη γενέτειρά του άρχισε μετά την απελευθέρωση της Θεσσαλίας του 1881· και κράτησε για πολλά χρόνια αφού εν τω μεταξύ στήθηκε το 1926 η προτομή του Ρήγα μετά από τη δραστηριότητα του ποιητή Σπύρου Ματσούκα, ενώ ο ανδριάντας του στήθηκε μόλις το 1980 επί δημαρχίας Βασιλείου Κ. Καραμπερόπουλου.

Παρόμοια και η ιδέα για τη δημιουργία του Μουσείου του Ρήγα έχει χρόνια που συζητιέται στο Βελεστίνο, αφού μάλιστα κατά το 1958 είχε τεθεί και ο θεμέλιος λίθος στο χώρο «Σπίτι του Ρήγα» (Βλ. εφημ. «Δημοκρατική Ελπίς», 14 Σεπτεμβρίου 1958, Περίοδος Γ', αρ. φύλλου 189).

Πρόσφατα ήρθε πάλι στην επικαιρότητα η ανέγερση μουσείου του Ρήγα στο Βελεστίνο μετά από την πρόταση του Βελεστινιώτη κ. Χρήστου Αποστολίνα, η οποία στάλθηκε στο Δημοτικό Συμβούλιο της γενέτειρας του Ρήγα και δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα του Βόλου "Θεσσαλία" στις 4 Ιουλίου 2003.

Στη συνέχεια εκφράζονται μερικές σκέψεις με την ιδιότητα του μελετητή των έργων του Ρήγα Βελεστινλή και τής εποχής του Νεοελληνικού Διαφωτισμού καθώς και του προέδρου της Επιστημονικής Εται-

Ανάγκη Ίδρυσης Μουσείου Ρήγα

Τι μπορεί να περιλαμβάνει το Μουσείο του Ρήγα

ρείας Μελέτης Φερών - Βελεστίνου - Ρήγα, που στους σκοπούς της έχει την προβολή του Ρήγα.

2. Η έκφραση αμφιβολίας αν θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα Μουσείο για την προσωπικότητα και το έργο του Ρήγα Βελεστινλή νομίζουμε ότι δεν ευσταθεί να τεθεί. Και τούτο διότι ο Ρήγας είναι μία από τις μοναδικές φυσιογνωμίες του Νεώτερου Ελληνισμού: Διαφωτιστής, επαναστάτης, πολιτικός νους, στρατιωτικός νους, μάρτυρας εθνεγέρτης, οραματιστής μιας δημοκρατικής πολιτείας του βαλκανικού χώρου. Ως εκ τούτου θεωρείται επιβεβλημένη υποχρέωση η δημιουργία του Μουσείου του Ρήγα, το οποίο θα προβάλλει τη ζωή και το έργο του θα αποτελεί επί πλέον και ένα χώρο μελέτης και κέντρο προώθησης των ιδεών του.

3. Κατά το «Έτος Ρήγα Βελεστινλή», το 1998, που γιορτάστηκε με την ευκαιρία της επετείου των διακοσίων χρόνων από τον μαρτυρικό του θάνατο, διοργανώθηκαν ορισμένες πολύ σημαντικές εκθέσεις για τον Ρήγα, όπως για παράδειγμα στη Βουλή των Ελλήνων, στην Παλαιά Βουλή και στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων από το Πανεπιστήμιο Αθηνών με σημαντικά εκθέματα, τα

οποία είναι δυνατόν πάλι να αναρτηθούν. Όμως το Μουσείο του Ρήγα στη γενέτειρά του θα είναι δυνατόν να περιλαμβάνει επί πλέον και τα ακόλουθα τμήματα:

4. Εκτός από τους τίτλους των έργων του θα πρέπει να δημιουργηθούν και επί μέρους τμήματα, τα οποία θα δείχνουν λεπτομερέστερα το πνεύμα και τις ιδέες του Ρήγα. Γίνεται γνωστό ότι η Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης Φερών - Βελεστίνου - Ρήγα έχει οργανώσει τέσσερα Διεθνή Συνέδρια για τον Ρήγα και τη γενέτειρά του (1996, 1992, 1997, 2003) και επί πλέον έχει επανεκδώσει τα περισσότερα έργα του Ρήγα, ενώ τα υπόλοιπα θα εκδοθούν σε ένα χρόνο.

5. Μια άλλη σειρά που θα πρέπει να περιλαμβάνει το Μουσείο του Ρήγα θα είναι τα βιβλία και μελέτες που έχουν γράψει αξιόλογοι μελετητές της ζωής και του έργου του Ρήγα. Ήδη η Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης Φερών - Βελεστίνου - Ρήγα έχει συγκεντρώσει αρκετά από αυτά τα αξιόλογα βιβλία.

6. Θα είναι δυνατόν να εκτεθούν τα σχετικά με την εποχή του Ρήγα, ιδέες και γεγονότα, όπως για παράδειγμα για την Γαλλική Επανάστα-

Τα έργα του Ρήγα

Μελέτες για τον Ρήγα

Η εποχή του Ρήγα

ση, τον πόλεμο των «τριών ιμπεριών», μεταξύ Αυστρίας, Ρωσίας και Οθωμανών, που μνημονεύει και ο Ρήγας στον πρόλογο του βιβλίου του «Φυσικής απάνθισμα», Βιέννη 1790, τα Ορλωφικά, κατά τα οποία καταστράφηκε και η χριστιανική συνοικία του Βελεστίνου, όπου ήταν και το Σπίτι του Ρήγα κ.ά. Επίσης γκραβούρες της εποχής του Ρήγα, που θα φέρουν τον επισκέπτη στην εποχή και στις πόλεις όπου έζησε ο Ρήγας στα σαράντα ένα του χρόνια (1757 - 1798) της ζωής τους: Βελεστίνο - Κωνσταντινούπολη - Βουκουρέστι - Βιέννη - Τεργέστη - Βελιγράδι.

Ο Ρήγας στην Τέχνη

7. Στο τμήμα αυτό θα είναι δυνατόν να συγκεντρωθούν είτε τα πρωτότυπα είτε αντίγραφα των έργων σχετικά με τον Ρήγα στη ζωγραφική, γλυπτική, χαρακτική, λαϊκή τέχνη κ.λπ. Ετοιμάζουμε να εκδώσουμε ένα σχετικό βιβλίο των Γ. Δάλκου, Αγγ. Σκορδά - Παπαγιαννοπούλου, Σοφία Γελαδάκη, στο οποίο έχει γίνει συγκέντρωση των εικαστικών απεικονίσεων του Ρήγα από το 1824 μέχρι σήμερα.

Βιβλία με αναφορά στο Ρήγα

8. Επίσης σε άλλο τμήμα θα συγκεντρώνονται τα βιβλία, που στις σελίδες τους γίνεται μνεία του Ρήγα. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα δείχνεται η

μεγάλη απήχηση του Ρήγα στην πνευματική δημιουργία και ιδιαίτερα στο γραπτό λόγο.

9. Οι πολιτικές ιδέες του Ρήγα για τη δημοκρατία και την οργάνωση μιας πολιτείας βασισμένης στις δημοκρατικές αρχές, της Νέας Πολιτικής Διοικήσεως, όπως την αποκάλεσε, διεξοδικά θα αναλύονται στο τμήμα αυτό. Ο Ρήγας συνέταξε το πρώτο σχέδιο Συντάγματος του Ελληνισμού, στοιχείο που θα πρέπει συστηματικά να προβληθεί.

10. Θα παρουσιασθεί στην ενότητα αυτή του Μουσείου το συγκεκριμένο επαναστατικό σχέδιο του Ρήγα, το οποίο είχε όλα τα χαρακτηριστικά της επανάστασης: με προετοιμασία, ενψύχωση και ισχυροποίηση του ηθικού των σκλαβωμένων με τον Θούριο και τις εικόνες του Μεγάλου Αλεξάνδρου, την έκδοση του εγχειριδίου για την πολεμική τέχνη, ώστε και οι επαναστάτες να εκπαιδευθούν όπως και τα στρατεύματα του Σουλτάνου. Επί πλέον να γίνει σαφές με τη μελέτη των έργων του και των εγγράφων της σύλληψης και ανάκρισής του, ότι το σχέδιο του Ρήγα ήταν πραγματοποιήσιμο. Και ίσως η πραγματοποίησή του να μην άφηνε περιθώρια ανάπτυξης των εθνικισμών του 19ου αιώνα.

Ρήγας και κράτος, δημοκρατία

Ρήγας και Επανάσταση

Ρήγας και Λογοτεχνία

11. Στο τμήμα αυτό θα αναδειχθούν τα στοιχεία των έργων του που έχουν σχέση με τη λογοτεχνία, όπως για παράδειγμα το βιβλίο «Σχολείο των ντελικάτων εραστών», το οποίο αποτελεί το πρώτο βήμα στη νέα μορφή των λογοτεχνίας, του μυθιστορήματος. Ακόμη θα παρουσιασθεί το σύνολο των ποιημάτων που έχουν γραφεί για τον Ρήγα, όπως για παράδειγμα η συλλογή που ετοιμάζε ο αείμνηστος Χρήστος Χειμώνας και που δυστυχώς δεν προλάβαμε να την εκδώσουμε.

Ρήγας και Παιδεία

12. Στην ενότητα αυτή θα είναι δυνατόν να αναλυθούν όλα όσα ο Ρήγας γράφει για την παιδεία, όπως για παράδειγμα το άρθρο 22 των *Δικαιών του Ανθρώπου*, Βιέννη 1797, που αναφέρεται στην παιδεία στη μόρφωση και στο οποίο για πρώτη φορά σε Σύνταγμα καθιερώνεται από τον Ρήγα η εκπαίδευση και των κοριτσιών. Επί πλέον τονίζεται ότι «Εν των γραμμάτων γεννάται η προκοπή με την οποία λάμπουν τα ελεύθερα έθνη».

Ρήγας και Πίστη

13. Τα στοιχεία, που δείχνουν την ορθόδοξη πίστη του Ρήγα, μετά από την διερεύνηση των έργων του είναι δυνατόν να αποτελέσουν αυτοτελές τμήμα. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα α-

ναδεικνύεται η μεγάλη μορφή του Ρήγα, ο οποίος ό,τι καλό έβρισκε στην Ευρώπη το έπαιρνε και το αναμόχλευε ώστε να του δώσει προσωπική σφραγίδα. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα αποτελεί παράδειγμα του γνήσιου Έλληνα, ο οποίος απέφυγε τον πιθικισμό.

14. Η συστηματική διερεύνηση των έργων του θα αποκαλύψουν τον γλωσσικό πλούτο του Ρήγα και ιδιαίτερα με τη σύνταξη του Λεξιλογίου του Ρήγα, που θα πραγματοποιηθεί με τον Θησαυρό της Ελληνικής Γλώσσας θα είναι δυνατόν να εκτεθούν στο τμήμα αυτό του Μουσείου. Στις μέχρι σήμερα μελέτες μας, έχουν επισημανθεί αρκετές λέξεις που εισάγονται από τον Ρήγα στην ελληνική γλώσσα. Αποδείξαμε επί πλέον ότι το έργο «Ολύμπια» του Μεταστάσιου, που περιέχεται στον «Ηθικό Τρίποδα», Βιέννη 1797, είναι μετάφραση του Ρήγα και δικά του τα χωρικά τα γραμμένα στην αρχαία ελληνική, τα οποία η κλασική φιλόλογος κα Μαίρη Καρουκανίδου απέδωσε στη νεοελληνική στην πρόσφατη επανέκδοση του βιβλίου από την Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης Φερών - Βελεστίνου - Ρήγα.

Ρήγας καί Γλώσσα

Ρήγας και Αρχαιότητα

15. Ιδιαίτερα θα τονισθούν στο τμήμα αυτό τα στοιχεία της αρχαίας κληρονομιάς, που ο Ρήγας χρησιμοποιεί στα έργα του, στη Χάρτα του, με τα αρχαία νομίσματα, τις ονομασίες των πόλεων, τις τοπαρχίες και επαρχίες. Θα επισημανθεί η αρχαιογνωσία του Ρήγα, η οποία συνέβαλε στην ανάπτυξη των πολιτικοκοινωνικών του ιδεών.

Ρήγας και Βυζάντιο

16. Εκείνα τα στοιχεία για το Βυζάντιο, που μνημονεύονται στα έργα του θα αποτελέσουν ιδιαίτερη ενότητα, και θα αποτελέσουν τον συνδυαστικό κύκλο της αρχαίας εποχής με την εποχή του.

Ρήγας και Λαϊκή Παράδοση

17. Τα λαϊκά στοιχεία της παράδοσης που περιέχει ο Ρήγας στα έργα του, θα είναι δυνατόν να αναδειχθούν και να τονισθούν, όπως για παράδειγμα έχει γίνει στη σχετική μελέτη της Διευθύντριας του Κέντρου Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών κας Αικ. Πολυμέρου - Καμηλάκη.

Ρήγας και Βελεστίνο - Θεσσαλία

18. Όσα έχει γράψει στα βιβλία του και στη Χάρτα του για τη γενέτειρά του καθώς και ευρύτερα για τη Θεσσαλία, μια και στο όνομά του πάντοτε ανέγραφε «Ρήγας Βελεστινλής Θετταλός» θα είναι δυνατόν

να παρουσιασθούν στο τμήμα αυτό, που θα αποτελεί και μια υπόδειξη σε όλους πως θα πρέπει να τιμούμε τη γενέτειρά μας και να αναδεικνύουμε τα ιστορικά της στοιχεία, όπως έπραξε ο Ρήγας.

19. Στο τμήμα αυτό θα αναδειχθούν όσα έχει γράψει για τους Ολυμπιακούς Αγώνες στα έργα του «Ολύμπια», στο κεφάλαιο του βιβλίου του «Νέας Ανάχαρσις» καθώς και στη Χάρτα του. Όλες οι πληροφορίες που ο Ρήγας δίνει για τους Ολυμπιακούς Αγώνες παρουσιάζονται σε σχετικό βιβλίο από την Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης Φερών - Βελεστίου - Ρήγα.

20. Ο Ρήγας και οι άλλοι επτά Σύντροφοί του στραγγαλίστηκαν στις 24 Ιουνίου του 1798 και τα σώματά τους θα ρίχθηκαν στο Δούναβη ποταμό. Τάφος γι' αυτούς δεν υπήρξε. Γι' αυτό, όπως είχε προτείνει ο Σπυρίδων Λάμπρος και είχαμε επαναλάβει στο Δήμο της γενέτειρας πριν από λίγα χρόνια, να κτισθεί ένα Κενοτάφιο, με πέτρες σταλμένες από όλες τις πόλεις της Ελλάδος και του Βαλκανικού χώρου, αναγράφοντας και το όνομά τους. Επί πλέον προτείνουμε στην είσοδο του κενοταφίου με ήχο και φως να αναπαρίσταται η ζωή και

Ρήγας και Ολυμπιακοί Αγώνες

Κενοτάφιο του Ρήγα και των Συντρόφων του

Γιατί το Βελεστίνιο τόπος προσκυνήματος

το έργο του Ρήγα μέχρι την τραγική θανάτωσή του.

21. Το Βελεστίνιο θα πρέπει να καταστεί τόπος προσκυνήματος των Ελλήνων και των λαών των Βαλκανίων, όπου θα έρχονται και θα αποτίουν τον οφειλόμενο φόρο τιμής στον πρωτεργάτη της ελευθερίας τους. Και τούτο διότι σ' αυτόν τον τόπο ο Ρήγας γεννήθηκε και χρησιμοποίησε ως επώνυμό του το όνομα της γενέτειράς του το «Βελεστινλής».

Στο Βελεστίνιο είχε τις πρώτες εμπειρίες της θηριωδίας των κατακτητών και της αυθαιρεσίας των αρχόντων, εμπειρία που τον βοήθησε μαζί με άλλες εμπειρίες στη σύλληψη της δημιουργίας του δημοκρατικού του κράτους. Στόν τόπο αυτόν από τα νεανικά του χρόνια είχε αγγίξει και ψηλαφίσει τα μάρμαρα της δόξας των αρχαίων Ελλήνων. Καταγράφηκε στο είναι του ότι είναι απαραίτητη η γνώση της ιστορίας και η ανάδειξη της δόξας των προγόνων, που θα βοηθήσει στην αυτοσυνειδησία των Ελλήνων. Της γενέτειράς του, του Βελεστίνου, είχε σχεδιάσει το τοπογραφικό διάγραμμα της με τις αρχαιότητές της, με αποτέλεσμα να αναγνωρισθεί ως ο πρώτος αρχαιολόγος του Ελληνισμού και να το θέ-

σει στη Χάρτα του, σε περίοπτη θέση δίπλα στον τίτλο και πάνω από το τοπογραφικό διάγραμμα των Αθηνών, υμνώντας κατ' αυτόν τον τρόπο τη γενέτειρά του και δίνοντας ένα μήνυμα πως ο καθένας θα πρέπει να τιμά τη γενέτειρά του.

Για το Βελεστίνο έχει πολλές αναφορές στα έργα του, οι οποίες παρουσιάζονται στον τόμο *Υπέρεια 3*, Αθήνα 2002, σελ. 713 - 738, στο άρθρο μας «Το Βελεστίνο και η Θεσσαλία στο έργο του Ρήγα Βελεστινλή». Όλα τα ανωτέρω συνηγορούν ότι είναι δυνατόν να δημιουργηθεί το Μουσείο του Ρήγα στη γενέτειρά του, ώστε να καταστεί και τόπος προσκυνήματος των Ελλήνων και όλων των λαών των Βαλκανίων.

Οκτώβριος 2003

Δημήτριος Καραμπερόπουλος

Διδακτωρ Ιστορίας Ιατρικής

Πρόεδρος

Επιστημονικής Εταιρείας Μελέτης

Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα

